

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૭૯૪૮/૨૫૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ મૌલિક જે. શેલત

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા.	ના.

=====

સમતભાઈ નાથુભાઈ વણજાર

વિરુદ્ધ

હસમુખભાઈ ભીખાભાઈ શંખત ના દીકરા અને અન્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી એ. એ. ઝાબુવાલા (૬૮૨૩)

=====

કોરમ:માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ મૌલિક જે. શેલત

તારીખ:૧૯/૦૬/૨૦૨૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. અરજદાર માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી એ. એ. ઝાબુવાલાને સાંભળ્યા.

૨. હાલની અરજી કલમ ૨૨૭ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે.ભારતનું બંધારણ,
નીચેની રાહત માંગે છે:

“એ. ન્યાયના હિતમાં ન્યાયમૂર્તિશ્રી ને વિનંતિ કે આ અરજીને સ્વીકાર કરશો
અને મંજૂરી આપશો જી.

બી. ન્યાયમૂર્તિશ્રી ને વિનંતિ કે ઓર્ડર પસાર થવાની તારીખને ૨૬ કરશો અને
બાજુ પર મૂકશો ૧૯/૧૨/૨૦૨૪ વિદ્વાન પ્રિન્સિપલ સિનિયર સિવિલ જજ
દ્વારા પસાર કરાયેલ, નિયમિત સિવિલ સ્યુટ નંબર ૬૦/૨૦૧૭ હોવાની

બાબતમાં ઉન્નેન બાબતમાં પ્રદર્શન નંબર ૧૭; અને આગળ દ્વારા વિનંતી કરાયેલ પ્રાર્થના મંજૂર કરશોજી.

સી. ન્યાયના હિતમાં, ન્યાયમુર્તિશ્રી ને વિનંતિ કે અરજીને મંજૂર કરશો, જે બાકી નિયમિત સિવિલ સ્યુટ નંબર ૬૦/૨૦૧૭ માં પ્રદર્શન નંબર ૧૭ પર પસંદ કરવામાં આવી હતી; અને આગળ અરજદાર દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવેલી અરજીને મંજૂર કરશોજી. (પરિશિષ્ટ-એ)

ડી. ન્યાયમુર્તિશ્રી ને વિનંતિ કે કેસની પ્રકૃતિમાં યોગ્ય માનવામાં આવે તેવી અન્ય અને વધુ રાહત આપે.”

૩. પક્ષકારોને દાવામાં તેમની મૂળ સ્થિતિ અનુસાર સંદર્ભિત કરવામાં આવશે.

૪. રિટ અરજીમાં વિવાદની પ્રશંસા કરવા માટે, નીચેની હકીકતો પર ધ્યાન આપવાની જરૂર છે:

૪.૧.અહીં અરજદાર મૂળ વાદી છે, જ્યારે અહીં પ્રતિવાદી મૂળ પ્રતિવાદી છે.અરજદાર-વાદીએ પ્રતિવાદી-પ્રતિવાદી સામે નિયમિત દીવાની દાવો નંબર ૬૦/૨૦૧૭ દાખલ કર્યો છે, જેમાં ઘોષણા અને કાયમી મનાઈ હુકમની માંગ કરવામાં આવી છે, જેમાં આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે કે પ્રતિવાદી વાદીના સરળ

અધિકારમાં દખલ કરી રહ્યો છે, જેના દ્વારા તેને તેના કૃષિ ખેતરમાં જતા અટકાવવામાં આવે છે.

જ.ર.દાવો પેર્લિંગ મનાઈ હુકમ અરજી આંક ૫ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ૨૪મી નવેમ્બર, ૨૦૧૭ના તેના આદેશ દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, જેમાં ટ્રાયલ કોર્ટે પ્રતિવાદીને જે રીતે દાવાનો વિષય છે તેમાં વાદી માટે કોઈ અવરોધ ન ઊભો કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

જ.૩.એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે પ્રતિવાદીએ ઉપરોક્ત આદેશની સ્પષ્ટ અવગણના કરીને વાદીના માર્ગમાં અવરોધ ઊભો કરીને વાદીના સરળ અધિકારમાં દખલ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો.આથી, વાદીને ૦૮/૦૨/૨૦૧૮ પર આંક ૧૭ હેઠળ વિવાદિત અરજી દાખલ કરવા માટે મજબૂર કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં દલીલ કરવામાં આવી હતી કે, અન્ય બાબતોની સાથે, મનાઈ હુકમની સંપૂર્ણ અસર આપવા અને તેના કૃષિ ખેતર સુધી પહોંચવા માટે, વાદીના ખર્ચે પોલીસ સુરક્ષા આપવામાં આવી શકે છે.પ્રતિવાદીએ આવી અરજીનો વિરોધ કર્યો છે.

જ.જ.કોઈપણ કારણોસર, વિવાદિત અરજી વર્ષો સુધી પડતર રહી હતી અને આખરે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તેના ૧૯ ડિસેમ્બર, ૨૦૨૪ ના વિવાદિત આદેશ દ્વારા તેની સુનાવણી કરવામાં આવી હતી અને તેને નકારી કાઢવામાં આવી હતી.

જ.પ.આક્ષેપિત આદેશના ખાલી વાંચન પરથી એવું લાગે છે કે સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ (ત્યારબાદ "સી. પી. સી". તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ના આદેશ ૩૯, નિયમ ૨ (એ) હેઠળ વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી પણ તેના ચુકાદા માટે બાકી છે.

પ. વિવાદિત આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ અનુભવતા મૂળ વાદીએ રદમી મે, ૨૦૨૫ના રોજ વર્તમાન રિટ અરજીને પસંદ કરી છે.

ક. અરજદાર-વાદી વતી રજૂઆતો:

ક.૧.વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઝાબુવાલા રજૂ કરશે કે રિટ અરજીમાં વિવાદિત આદેશ દેખીતી રીતે ખોટો, વિકૃત અને કાયદાના સ્થાયી સિદ્ધાંતની વિરુદ્ધ છે અને ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૭ હેઠળ તેની શક્તિનો ઉપયોગ કરતી વખતે આ અદાલત દ્વારા દખલ કરવાની જરૂર છે.

ક.ર.વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઝાબુવાલા આગળ રજૂઆત કરશે કે ટ્રાયલ કોર્ટે ભૂલથી અવલોકન કર્યું છે કે સી. પી. સી. ના આદેશ ૩૯, નિયમ ૨ (એ) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલા હુકમના ઉદ્ધંધન માટેની અરજી બાકી છે, તેથી, વિવાદિત અરજીને ધ્યાનમાં લઈ શકાતી નથી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તે કાયદાની સ્થાયી કાનૂની સ્થિતિ છે કે વિવાદિત અરજીમાં વિનંતી કરવામાં આવી છે તેમ રાહત આપવાની ટ્રાયલ કોર્ટની સત્તા સ્વતંત્ર છે અને સી. પી. સી. ના આદેશ ૩૯, નિયમ ૨ (એ) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીના પરિણામ પર આધારિત નથી.

ક.૩.વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઝાબુવાલા રજૂ કરશે કે જ્યારે ટ્રાયલ કોર્ટને જાણ કરવામાં આવી છે કે પ્રતિવાદી વાદીના માર્ગમાં અવરોધ ઊભો કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો છે, જેમાં વાદીની તરફેણમાં આપવામાં આવેલા મનાઈ હુકમમાં પ્રતિવાદી દ્વારા આવા મનાઈ હુકમનું યોગ્ય સન્માન કર્યા વિના દખલ કરવામાં આવી હતી, ત્યારે વાદીની વિનંતીને મંજૂરી આપવી ટ્રાયલ કોર્ટની ફરજ હતી.

ક.૪.પોતાની દલીલોને ટેકો આપવા માટે, તે નીચેના બે અધિકારીઓ પર આધાર રાખે છે:

(i) હેમંત વસંત જગતપ વર્સસ હાજી અબ્દુલ મલિક હાજી યુનુસીસાએ
(૨૦૨૩) એસ. સી. સી. ઓનલાઇન બોમ્બ ૨૪૬ માં અહેવાલ આપ્યો;

(ii) મીરા ચૌહાણ વેરસસ હર્ષ બિશ્નોઈ અને અન્યએ (૨૦૦૭) સુપ્રીમ
કોર્ટના ૧૨ કેસો ૨૦૧માં અહેવાલ આપ્યો હતો.

૬.૫.ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને, તે આ અદાલતને વર્તમાન રિટ અરજીને મંજૂરી
આપવા વિનંતી કરે છે.

૭. અરજદાર વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઝાબુવાલાને લાંબા સમય સુધી સાંભળ્યા.

૮. કોઈ અન્ય અને આગળની રજૂઆતો કરવામાં આવતી નથી.

વિશ્લેષણ

૯. અહીં ઉપર નોંધાયેલા તથ્યો વિવાદમાં નથી.ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વાદીની
તરફેણમાં મનાઈ હુકમની અરજીને મંજૂરી આપતા આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો
હોવા છતાં, વાદીના માર્ગમાં અવરોધ ઊભો કરવા માટે પ્રતિવાદીના કથિત
ફૂત્યની ફરિયાદ કરતી વિવાદિત અરજી વર્ષ ૨૦૧૮ માં વાદી દ્વારા દાખલ

કરવામાં આવી હતી.વિવાદિત અરજી અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તેના પર પસાર કરાયેલા આદેશને જોયા પછી, એવું સૂચન અથવા સાબિત કરવા માટે કંઈ નથી કે પ્રતિવાદીએ હકીકતમાં, આરોપ મુજબ વાદીના માર્ગમાં કોઈ અવરોધ ઊભો કર્યો છે.

૧૦. જ્યારે વાદી પ્રતિવાદીના કૃત્યની ફરિયાદ કરે છે, જે પ્રથમ દૃષ્ટિએ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશના ઉદ્ધંધન સમાન છે, ત્યારે વાદી દ્વારા રાહત મેળવવા માટે સંતોષકારક અને નક્કર પુરાવા રેકૉર્ડ પર લાવવા જોઈએ, જેમ કે મનાઈ હુકમ અરજીમાં વિનંતી કરવામાં આવી છે, જે વર્તમાન કેસમાં ગુમ હોવાનું જણાય છે.હકીકતોની આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, જ્યારે ટ્રાયલ કોર્ટે અવલોકન કર્યું છે કે સી. પી. સી. ના આદેશ ૩૯, નિયમ ૨ (એ) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી બાકી અરજીના સમર્થનમાં અથવા બચાવમાં પક્ષકારો દ્વારા પુરાવાઓનું નેતૃત્વ કરવાનું બાકી છે, ત્યારે ટ્રાયલ કોર્ટ તરફથી આવો અભિગમ ન તો ભૂલભરેલો હોઈ શકે છે, ન તો વિફૂત, ન તો મનસ્વી હોઈ શકે છે, જેમ કે વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઝાબુવાલા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યું છે.

૧૧. એવી કોઈ શંકા નથી કે ટ્રાયલ કોર્ટે એકવાર એ હકીકતનો અહેવાલ આપ્યો હતો કે તેના આદેશનું પાલન કોઈ પણ પક્ષકાર દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યું નથી જેને આ નિર્દેશ જારી કરવામાં આવ્યો હતો અને જો રેકૉર્ડ પર સહાયક સામગ્રી રજૂ

કરવામાં આવે છે જે કોર્ટની સભાનતાને સંતોષે છે, તો તે હંમેશા કોર્ટ માટે સી. પી. સી. ની કલમ-૧૫૧ હેઠળ અરજદારની તરફેણમાં પૂરતી રાહત આપવા માટે તેની શક્તિનો ઉપયોગ કરવા માટે ખુલ્લી રહેશે, જેના દ્વારા કથિત ઉદ્ધંધન કરવામાં આવેલા આદેશને તેના મૂળ સ્વરૂપમાં પુનઃસ્થાપિત કરી શકાય છે. કાયદાનું શાસન જાળવવા માટે, અદાલતે સી. પી. સી. ની કલમ-૧૫૧ હેઠળ આપવામાં આવેલી તેની શક્તિનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. તે જ સમયે, સિવિલ કોર્ટને આપવામાં આવેલી આવી વિવેકાધીન શક્તિનો ઉપયોગ યાંત્રિક અથવા વિલંબિત રીતે કરી શકાતો નથી, કારણ કે તમામ વિવેકાધીન શક્તિઓનો ઉપયોગ યોગ્ય કાળજી અને સાવધાની સાથે કરવાની જરૂર છે, જેથી વાદીને કોઈ વધારાની ધાર ન મળે.

૧૨. જ્યાં સુધી વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઝાબુવાલા દ્વારા રજૂઆતોના સમર્થનમાં ટાંકવામાં આવેલા સત્તાવાળાઓનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી આ બંને નિર્ણયો અરજદારના કેસને આગળ લઈ જવાના નથી, જે વર્તમાન કેસની હકીકતોને બિલકુલ લાગુ પડતા નથી, સિવાય કે કાયદાની દરખાસ્ત કે સિવિલ કોર્ટ પાસે સી. પી. સી. ની કલમ-૧૫૧ હેઠળ તેની શક્તિનો ઉપયોગ કરીને પોલીસ રક્ષણ આપવાની સત્તા છે પરંતુ યોગ્ય કાળજી અને સાવચેતી સાથે જે ચુકાદાઓના રેખાંકિત ભાગ પરથી જોઈ શકાય છે.

૧૩. આવા નિર્ણયો અને તે કેવી રીતે લાગુ નહીં થાય તેના પર વધુ વિચાર કરવા માટે, હું નીચે સંક્ષિપ્તમાં ચર્ચા કરું છું:

૧૩.૧.હેમંત (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, અરજદારના કેસ સાથે સંપૂર્ણ રીતે સહમત થયા પછી કે પ્રતિવાદીએ મનાઈ હુકમના રક્ષણનું ઉદ્ધન કર્યું હતું અને તે હુકમનો અમલ કરવા માટે પોલીસને જરૂરી તથ્યોની માંગ કરી હતી, બોમ્બે હાઈકોર્ટે સી. પી. સી. ના આદેશ ૩૯, નિયમ ૨ (એ) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીની પેન્ડન્સીને ધ્યાનમાં લીધા વિના, સી. પી. સી. ની કલમ-૧૫૧ હેઠળ તેની શક્તિનો ઉપયોગ કર્યો છે. આ સંબંધમાં કરવામાં આવેલા સંબંધિત અવલોકનો નીચે મુજબ છે:

“૧૫. આ સંબંધમાં, નિરાબાઈ જે. પાટીલ વિરુદ્ધ નારાયણ ડી. પાટીલ, (૨૦૦૪) ૧ માહ એલજે ૧૦૫૮ કેસમાં આ અદાલતના ચુકાદામાં આ અદાલતે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:

“૫. સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૩૬ (ત્યારબાદ ઉપરોક્ત સંહિતા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) પૂરી પાડે છે કે હુકમના અમલને લગતી ઉપરોક્ત સંહિતાની જોગવાઈઓ જ્યાં સુધી લાગુ હોય ત્યાં સુધી આદેશોના અમલને પણ લાગુ પડે છે. નિયમ ૩૨ અથવા આદેશ XXI ની જોગવાઈઓ હેઠળ, હુકમનામું અમલમાં મૂકવાની રીત સૂચવવામાં

આવી છે.જ્યાં સુધી હુકમના હુકમની વાત છે, તે હુકમના હુકમની અવગણના કરનાર વ્યક્તિની મિલકતને જપ્ત કરીને અથવા આવી વ્યક્તિની અટકાયત કરીને અથવા બંને દ્વારા અમલમાં મૂકી શકાય છે.ઉપરોક્ત સંહિતાના આદેશ XXXIX નો નિયમ ૨-એ અદાલતને કામચલાઉ મનાઈ હુકમનું ઉદ્ધંધન કરનાર વ્યક્તિને સજા કરવાની સત્તા આપે છે.સિવિલ પ્રોસિજર કોડના ઓર્ડર XXXIX નો નિયમ ૧૧ કોર્ટને કોર્ટના આદેશનું ઉદ્ધંધન કરનાર પ્રતિવાદીના બચાવને બરતરફ કરવાની મંજૂરી આપે છે.ઉપરોક્ત તમામ જોગવાઈઓનો ઉદ્દેશ એ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે કે કોર્ટ ઓફ લો દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોનો અમલ કરવામાં આવે અને તમામ સંબંધિત લોકો તેનું પાલન કરે.ઉપરોક્ત સંહિતાની કલમ ૧૫૧ ન્યાયના ઉદ્દેશોને પહોંચી વળવા માટે જરૂરી હોય તેવા આદેશો આપવા માટે સિવિલ કોર્ટની સહજ સત્તાને બચાવે છે.કેટલીક ઉચ્ચ અદાલતોએ એવો મત વ્યક્ત કર્યો છે કે ઉપરોક્ત સંહિતાની કલમ ૧૫૧ હેઠળ, અદાલતને પોલીસ સત્તામંડળોને અમલીકરણ માટે અથવા કામચલાઉ મનાઈ હુકમના આદેશને લાગુ કરવા માટે જરૂરી સહાય આપવા માટે નિર્દેશ આપવાની સત્તા છે.

૮. ઉપરોક્ત ચુકાદામાં આ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે તેમ, પોલીસ સહાયની મંજૂરી એ એક આત્યંતિક પગલું છે અને તેથી પોલીસ સહાય અથવા પોલીસ સહાયની મંજૂરી માટેનો આદેશ ત્યાં સુધી કરી શકાતો નથી જ્યાં સુધી અદાલત ગંભીર કટોકટીના અસ્તિત્વ વિશે સંપૂર્ણ રીતે દોષિત ઠેરવવામાં ન આવે, જેમ કે

જે વ્યક્તિઓ વિરુદ્ધ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હોય તેમના દ્વારા હિંસાની આશંકા.એવા સંજોગોની સંપૂર્ણ યાદી આપવી ખૂબ જ મુશ્કેલ છે જેમાં કોર્ટ ઉપરોક્ત શક્તિનો ઉપયોગ કરી શકે છે.જો કે, આ સત્તાનો ઉપયોગ સાવધાની સાથે થવો જોઈએ અને આ સત્તાનો ઉપયોગ ત્યારે જ થઈ શકે છે જ્યારે કોર્ટને આ સત્તાના ઉપયોગની બાંધધરી આપતી ગંભીર પરિસ્થિતિ અસ્તિત્વની સંપૂર્ણ ખાતરી થઈ જાય.” (ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૧૬. આમ, યોગ્ય કિસ્સાઓમાં જ્યાં કોર્ટ ગંભીર કટોકટીના અસ્તિત્વ વિશે સંપૂર્ણપણે સહમત હોય, જેમ કે જે વ્યક્તિઓ સામે આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો છે તેમના દ્વારા હિંસાની આશંકા, સિવિલની કલમ ૧૫૧ ની જોગવાઈઓ હેઠળ મનાઈ દુકમના અમલ માટે પોલીસ રક્ષણ પૂરું પાડી શકાય છે.વર્તમાન કેસમાં, વાદીઓ દ્વારા તેમની અરજીમાં ખાસ વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે પ્રતિવાદી નંબર ૧એ ૮ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૨ના રોજ હિંસા કરી હતી, જેના કારણે તેની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી.તે સાચું છે કે, પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા વાદી સામે તેમની ધરપકડ તરફ દોરી જતી સમાન પ્રકારની હિંસામાં સામેલ થવાનો વળતો આરોપ મૂકવામાં આવે છે.હરીફ પક્ષો દ્વારા કરવામાં આવેલા આક્ષેપોના ગુણદોષમાં ગયા વિના, આંક -૫૨ ખાતે અરજીમાં ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલો અને તેમાં દાખલ કરવામાં આવેલા જવાબમાંથી એક અનિવાર્ય નિષ્કર્ષ બહાર આવે છે કે સ્થળ પર અમુક અંશે હિંસા થઈ છે.આ સંજોગોમાં, તે સુરક્ષિત રીતે અનુમાન કરી શકાય છે કે અપવાદરૂપ સંજોગો

અસ્તિત્વમાં છે જ્યાં કામચલાઉ હુકમના આદેશના અમલીકરણ માટે પોલીસ સુરક્ષા પ્રદાન કરવાની કલમ ૧૫૧ હેઠળ શક્તિનો ઉપયોગ થવો જોઈએ.

૧૭. આ અદાલત મનાઈ હુકમના અમલીકરણ માટે પોલીસ સુરક્ષાનો આદેશ આપવામાં અસંવેદનશીલ રહી હોત.પરંતુ તે પ્રતિવાદી નંબર ૧ નું નિર્લજ્જ વલણ છે જે ચિંતાજનક છે.મનાઈ હુકમની વિરુદ્ધ કબજો જાળવી રાખવાની તેની કાર્યવાહી માટે પસ્તાવો દર્શાવવાને બદલે, પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ આ અદાલત સમક્ષ પણ તેની કાર્યવાહીને યોગ્ય ઠેરવવાનું ચાલુ રાખ્યું અને માંગ કરી કે આ અદાલતે યોગ્યતા પર અરજી પર વિચાર કરવાને બદલે તેની અપીલને ઝડપી બનાવવી જોઈએ.”

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૧૩.૨.તેવી જ રીતે, મીરા ચૌહાણ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સી. પી. સી. ની કલમ-૧૫૧ હેઠળ તેની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને સિવિલ કોર્ટ દ્વારા પોલીસ સુરક્ષા આપવાના સંદર્ભમાં આ મુદ્દા પરના સિદ્ધાંતનો પુનરોચ્ચાર કર્યો છે. જેમાં પણ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સ્પષ્ટપણે અવલોકન કર્યું છે કે આવી શક્તિનો ઉપયોગ જરૂરિયાતના કિસ્સામાં સાવચેતીપૂર્વક થવો જોઈએ.ચૌહાણ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલ સંબંધિત નિરીક્ષણ નીચે મુજબ છે:

“૧૪. સંબંધિત સમયે વાસ્તવિક કબજામાં કોણ હતું તે અંગેના કબજાના આ પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કરતા પહેલા એ નોંધવું યોગ્ય રહેશે કે પુનઃસ્થાપન માટેનો આદેશ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૫૧ હેઠળ અરજી પર પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. એક પ્રશ્ન ઊભો થઈ શકે છે કે શું આવી અરજી અદાલત દ્વારા ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે જ્યારે સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ ૩૯ હેઠળ ચોક્કસ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જે ઉપરોક્ત આદેશ હેઠળ સત્તાના ઉપયોગમાં ફરજિયાત આદેશના રૂપમાં મનાઈ હુકમ આપવામાં આવે. તેથી આ બાબતના આ પાસાને નક્કી કરવા માટે, ચાલો આપણે સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૫૧ ના અવકાશને ધ્યાનમાં લઈએ. કલમ ૧૫૧ નીચે મુજબ વાંચે છે:

“૧૫૧. અદાલતની અંતર્ગત સત્તાઓની બચત કરવી. – આ સંહિતામાંની કોઈ પણ બાબત ન્યાયના હેતુઓ માટે અથવા અદાલતની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગને રોકવા માટે જરૂરી હોય તેવા આદેશો આપવાની અદાલતની અંતર્ગત સત્તાને મર્યાદિત અથવા અન્યથા અસર કરતી હોવાનું માનવામાં આવશે નહીં.

૧૫. સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૫૧ના ખાલી અવલોકન પર, તે વિવાદમાં હોવાનું કહી શકાય નહીં કે કલમ ૧૫૧ અદાલતને ન્યાયના હેતુઓ માટે અથવા અદાલતી પ્રક્રિયાના દુરુપયોગને રોકવા માટે જરૂરી હોય તેવા આદેશો આપવા માટે વ્યાપક સત્તાઓ પ્રદાન કરે છે.

૧૬. કોડના કબજાની પુનઃસ્થાપનાના સ્વરૂપમાં મનાઈ હુકમનો આદેશ પસાર કરવાની કલમ ૧૫૧ ની સત્તા હવે એકીકૃત નથી.

૧૭. મનોહર લાલ ચોપરા વિરુદ્ધ રાય બહાદુર રાય રાજા શેઠ હીરાલાલ કેસમાં ન્યાયના હેતુઓ માટે અથવા અદાલતની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગને રોકવા માટે આદેશો પસાર કરવાની અદાલતની સત્તા સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, આ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે અદાલતોને એવા સંજોગોમાં કામચલાઉ હુકમ જારી કરવાનો સહજ અધિકારક્ષેત્ર છે જે સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ ૩૯ ની જોગવાઈઓ હેઠળ આવરી લેવામાં આવતા નથી. જો કે, ઉપરોક્ત ચુકાદામાં આ અદાલત દ્વારા એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૫૧ હેઠળની અંતર્ગત શક્તિનો ઉપયોગ માત્ર અપવાદરૂપ સંજોગોમાં જ થવો જોઈએ, જેના માટે સંહિતા કોઈ પ્રક્રિયા નિર્ધારિત કરતી નથી.

૧૮. તે જ સમયે, તે પણ સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવે છે કે જ્યારે પક્ષો મનાઈ હુકમનું ઉદ્ધંધન કરે છે અથવા સ્ટે ઓર્ડર અથવા ઉપરોક્ત હુકમનું ઉદ્ધંધન કરીને કાર્ય કરે છે, ત્યારે અદાલત તેની અંતર્ગત શક્તિનો ઉપયોગ કરીને, પક્ષકારોને તે જ સ્થિતિમાં પાછા મૂકી શકે છે જે તેઓ મનાઈ હુકમ જારી કરતા પહેલા હતા અથવા પોલીસ સત્તામંડળને દાવામાં પસાર કરાયેલા આદેશોના યોગ્ય અને યોગ્ય અમલીકરણ માટે પીડિત પક્ષોને સહાય આપવા

માટે યોગ્ય નિર્દેશ આપી શકે છે અને આવા આદેશના અમલીકરણ માટે પોલીસ સુરક્ષાનો પણ આદેશ આપી શકે છે.

૧૮. તે પણ સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે મનાઈ હુકમના સંપૂર્ણ ઉલ્લંઘનની સ્થિતિમાં, પક્ષ બળજબરીથી બીજાને બેદખલ કરે છે, ત્યારે અદાલત પક્ષને કબજો પુનઃસ્થાપિત કરવાનો આદેશ આપી શકે છે.”

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૧૪. અરજીમાંથી હકીકતોની પ્રશંસા કર્યા પછી અને વિવાદિત આદેશમાં ચર્ચા કર્યા પછી, મારો એવો પણ મત છે કે વિવાદિત અરજીમાં યોગ્યતાનો અભાવ છે અને પોલીસ સુરક્ષા માટે પ્રાર્થના કરતી વખતે અને માંગતી વખતે કોઈપણ સહાયક, વિશ્વસનીય અને નક્કર પુરાવા વિના દાખલ કરવામાં આવી હતી.તે ખૂબ જ આશ્ચર્યજનક છે કે આવી અરજી ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ વર્ષો સુધી પડતર રહી હતી, જેનો ચુકાદો ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપેલ સમયે આપવો જોઈતો હતો; અન્યથા, સમય જતાં, આવી અરજી દાખલ કરવાનું કારણ મહત્વહીન બની જાય છે.

૧૫. તેમ છતાં, વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગો અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા સોંપવામાં આવેલા કારણોને ધ્યાનમાં લેતા અને આ કોર્ટ દ્વારા અહીં ઉપર પણ ચર્ચા કરવામાં આવી છે, મને વર્તમાન રિટ અરજીમાં કોઈ યોગ્યતા મળતી નથી.

૧૬. તે કાયદાની સારી રીતે સ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિ પણ છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી કાયદાની માત્ર ભૂલ ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૭ હેઠળ તેની શક્તિનો ઉપયોગ કરતી વખતે આ અદાલત દ્વારા દખલ કરવાનો આધાર નહીં હોય. [સમીર સુરેશ ગુપ્તા ટીઆર પીએ હોલ્ડર વિરુદ્ધ રાહુલ કુમાર અગ્રવાલ, ૨૦૧૩ (૯) એસસીસી ૩૭૪ (પેરા ૬ અને ૭) અને ગાર્મેન્ટ કાફ્ટ વિ. પ્રકાશ ચંદ ગોયલ, (૨૦૨૨) ૪ એસસીસી ૧૮૧ (પેરા ૧૫ અને ૧૬) માં અહેવાલ આપ્યો હતો.]

૧૭. તેથી, જો ટ્રાયલ કોર્ટનો મત હોય કે જ્યાં સુધી આદેશ ૩૯, નિયમ ૨ (એ) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી મનાઈ હુકમ અરજીના ઉદ્દેશ્યનો નિર્ણય લેવામાં નહીં આવે, ત્યાં સુધી વિવાદિત અરજીને ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર નથી, તો આ કાયદાની સાર્વત્રિક દરખાસ્ત ન હોઈ શકે; પરંતુ એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે અરજદારે વિવાદિત અરજીમાં કરેલા તેના દાવાને સાબિત કરવા માટે કંઈપણ રેકૉર્ડ પર લાવ્યું નથી, તથ્યોના આ વિશિષ્ટ સમૂહમાં, ટ્રાયલ કોર્ટનો અંતિમ નિષ્કર્ષ ન્યાયી અને યોગ્ય રહે છે.

નિર્ણય

૧૮. ઉપરોક્ત અવલોકનો, ચર્ચાઓ અને કારણોને ધ્યાનમાં રાખીને, મારો મત છે કે વર્તમાન રિટ અરજીમાં કોઈ યોગ્યતા નથી, જેને નકારી કાઢવાની જરૂર છે અને જેને આથી નકારી કાઢવામાં આવે છે. ખર્ચ માટે કોઈ ઓર્ડર નથી.

(ન્યાયમૂર્તિ શ્રી મૌલિક જે. શેલત)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*